

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izbaja vsak petek na cel poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za čertert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za čertert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 28. velikega serpana 1868.

List 35.

Pastirski listi.

Posnetek iz pastirskega lista, kterega so dali mil. škof sekovski vernim svoje škofije zastran novih postav.

Povedati vam hočem, pravijo vikši pastir, kako se vam je obnašati zastran novih verskih postav, da si zagotovite svojih in svojcev zveličanje, in sicer tako, da se tudi zoper cesarske postave ne pregrešite. Ker so dotične točke svetne postave posnete iz konkordata, vam hočem povedati, zakaj je bil sklenjen konkordat, in ali nas sedanji čas še veže.

Ko so razložili, kaj je konkordat, odgovoré na prvo prašanje, in pravijo, da so razun zadev, ktere gre samo naj vikši cerkveni oblasti, in pa samo deželski oblasti vpravnavati, tudi druge zadeve in reči, ki so nekako v sredi med obema oblastima, in imajo za nas cerkveno pa državno važnost. Kako tedaj te vredovati? kako kacemu razporu v okom priti? Dve sredstvi ste mogoči, ali, da se ena teh oblasti postavodajstvu v tacih zadevah odpové in drugi pripusti, ali pa, da obe oblasti delate v dobrohotni in prizanesljivi edinosti medsebojni. Pervega sredstva rabiti ne more in ne smé cerkvena oblast, kajti sv. Oče ne smejo prezirati onih zadev vsled dolžnosti, ktere imajo do Boga in do zveličanja svojih vernikov. Ako bi se pa država prostovoljno odpovedala djanju v teh zadevah, bi ne škodovala s tem ne varnosti svoji, ne blagru podložnikov; kajti izrejevaje si zveste in vestne katoličane, odgojevala bi si tudi naj zvestejši in vestnejši podložnike. Vendar se pa cerkev nikdar ni prederznila siliti države, da bi se postavodajstvu v enacih zadevah odpovedala. Mnogokrat pa se je že zgodilo, da se je država, prestopivši meje svoje, vtikala v delokrog cerkveni, kar je pa zmiraj v dušno škodo podložnikov. V tacih naključkih se je treba spomniti cerkvi, da ji je ukazal njen vstanovnik dajati ne le cesarju kar je cesarjevega, ampak tudi Bogu, kar je Božjega. Tako so nastali prepiri med obema oblastima. Takim preprirom ogniti se le mogoče je, ako sklenite država in cerkev pogodbo, vsled ktere se zaveže sleherni, ne segati v pravice druge, ter dobrovoljno sodelovaje pospeševati blagor svojih podložnih. To je drugo sredstvo, da se odvernejo razpertije med cerkvijo in državo. Tako pogodbo sta sklenila tudi naš presvitli cesar in sv. Oče, in ta pogodba se zove konkordat.

Odgovarjajo potem na drugo prašanje ter razkazujejo, kako zavezo je imel konkordat za nas pred 25. maj. t. l., in kako nas še sedaj veže. Za nas katoliške Avstrijane je bil konkordat po naj višji cerkveni oblasti papeževi cerkvena postava in po naj višji svetni oblasti cesarjevi državna postava, tedaj iz dveh vzrokov nas je vezal. To je veljalo pred 25. majnikom.

Po 25. maj., ko so bile razglašene tri nove verske postave, ni zgubil konkordat čisto nič svoje veljave kot cerkvena postava, je tedaj še vedno vezaven in ostane, dokler ga papež sami ne odpravijo ali ne spremené. Kot svetna postava pa je bil konkordat odpravljen in spremenjen v nekterih oddelkih, ki so v 5., 7., 8. in 10. členu in ktere zadevajo zakon, šolo in še nekte druge reči. Konkordatu smo tedaj tudi po 25. maj. v vseh členih popolno pokoršino dolžni kot cerkveni postavi, pa tudi kakor svetni postavi v vseh členih, razun zgoraj imenovanih štirih, kteri so izvir, da ste si cerkvena in svetna postava navskriž. Ako bi tedaj utegnil kdo dvomiti, kteri oblasti mora skazovati pokoršino v posameznih naključkih, vam bom pokazal, kako se vam je vesti, da po eni plati cerkvenim postavam zadostujete, po drugi plati se pa tudi zoper svetno postavo ne pregrešite. Govoril bom le o zakonski postavi.

Nova zakonska postava naklada nekte določila, ktere smo dolžni spolnovati, nekte pa nam le dovoljuje. To, kar svetna postava ukazuje, ni zoper vest, toraj lahko spolnujete, da ne prelomite s tem cerkvene postave, in ne ranite svoje vesti; tega pa kar samo dopuša, nikakor ne smete storiti, kajti sicer prelomite cerkveno postavo, ravnate tedaj zoper Boga in vest.

Zapovedano pa je prvič, da tisti, kteri hočejo po državnih postavah veljavni zakon skleniti, morajo storiti, kar je v občnem državnem zakoniku in v poznejših določilih, to se pravi, da nihče ne more veljavnega zakona skleniti, kteremu je kaki državni zadržek na poti. To lahko spolnujete in bodite pokorni svetni gosposki.

Nova zakonska postava določuje drugič po občnem državnem zakoniku, ktere pravice in dolžnosti imajo zakonski po posvetni postavi. Tudi ta naprava je dobra, toraj jo spolnujte.

Zastran tega pa, kar svetna postava določuje o ločitvi zakonskih, je nekaj zapovedano, nekaj pa samo dovoljeno.

Kako se je tedaj vesti zastran teh določb? Zakonske prepire smé le cerkvena oblast razsojevati. Vezi, ktero so obljubili spolnovati zakonski pred altarjem, in jih veže po vesti, ne sme drugi reševati razun le tisti, kterega je Jezus Kristus za to pooblastil, to pa je le cerkveno sodnijstvo, ne pa svetno. To je tudi določil zbor trienški, ker pravi, da ima le cerkev razsojevati zakonske prepire; je tedaj verska resnica. Prepire pa, kteri zadevajo premoženje, in ki so navadno z unimi v zvezi, te razsojevati je svetnemu sodnijstvu, ktero ima k temu pravico, in tako je bilo tudi do sedaj navadno.

Po ti razpravi ne bo težko razsoditi tega, kar določuje svetna postava o ločitvi zakonskih, da zadenete

pravo. Nova zakonska postava nalaga tistim, kateri mislijo pravico imeti do ločitve drug od drugega, dolžnost do svetnega sodništva se obrniti. Kaj pa pravi cerkev zastran tega ukaza? Odgovor je kratek in jasen: Gledé na državljanske učine in nasledke, ki se radi pridružujejo ločitvi zakonskih, se je obrniti do svetnega sodništva, gledé na cerkvene nasledke pa, kar zadeva dolžnosti, katere so prevzeli z zakonom, namreč v zvesti medsebojni ljubezni do smerti živeti, ne more drugi določevati, kakor cerkveno sodništvo.

Zastran tega, kar svetna postava le dopuša, je pomniti, da je po božji in cerkveni postavi prepovedano, se posluževati teh dovolitev, in da smertno greši, kdor jih spolnuje. Kako tedaj vam je ravnati, da cerkveni postavi zadostujete, pa tudi svetni ne nasprotvate?

Če tedaj svetno sodništvo dovoli zakonskim ločitev drug od drugega, je jasno, da Bog in cerkev ne more privoliti v to, da bi se le po izreku svetne postave ločili, preden so dovoljenje dobili od cerkvene postave. S tem pa katoliški podložnik ne nasprotuje svetni postavi, ktera ločitev zakonskih ne zapoveduje temuč le dopuša.

Nova svetna postava dovoljuje drugič avstrijskim državljanom zakon skleniti brez ozira na cerkvene zadržke, ako le ni nobenega od države postavljenega zadržka. Tudi tega člena nove postave se ne smé katoličan poslužiti, dokler mu cerkveni zadržek brani zakon skleniti. Kajti zakon katoliški je ob enem tudi sv. zakrament, in pogoje, da se kaki zakrament vredno in veljavno more prejeti, je Kristus le svoji cerkvi določevati zapustil, kar je tudi cerkev vedno spolnovala, ker je raznovertne zakonske zadržke vsled te oblasti od Kristusa postavljala. Tudi sv. trienški zbor je za versko resnico razglasil, da more cerkev zakonske zadržke staviti. Ako vam tedaj dušni pastir pové, da namenjeno sklenitev zakona kaki cerkven zadržek zadržuje, morate cerkev za odpravo tega zadržka prositi.

Ker so nekateri zakoni po cerkveni, kakor tudi po svetni postavi prepovedani, je jasno, da je treba pri obeh oblastih dovoljenja prositi.

Ako se tedaj katoliški kristjan ne posluži te dovolitve, se ne pregreši s tem zoper svetno postavo, ktera nikjer ne zapoveduje sklepati zakona, kterege kaki cerkven zadržek prepoveduje.

Slednjič dopuša svetna zakonska postava avstrijskim državljanom, da se smejo zaročevati pred svetno gosposko (okrajnim predstojnikom, včasí tudi županom), ako bi se branil duhovnik iz kacega cerkvenega zadržka poročevati. Kar pa tukaj svetna postava dopuša, cerkev kar naravnost pod smertnim grehom prepoveduje. Ne nasprotuje pa kat. kristjan svetni oblasti, ako se ne posluži te dovolitve, kajti ona ne veleva nikomur, da naj se svetni gosposki dá poročiti, ako mu to njegov dušni pastir iz kacega cerkvenega zadržka brani. Pa tudi sveta cerkev, zbrana v trienškem zboru, je določila, da se zakoni drugač veljavno sklepati ne morejo, kakor v pričo lastnega dušnega pastirja ali pa kacega drugega od škofa pooblastenega mašnika in dveh prič.

Zgodí se pa lahko, da je zadržek taki, da od njega cerkvena oblast nikakor ne more rešiti. V takem naključku mora kat. kristjan od zakona odjenjati, in ne smé se dati poročiti pri svetni gosposki, to mu Bog in njegova vest ostro prepoveduje. Ako bi pa vendar le to storil, bi se silo pregrešil zoper cerkev, in njegovo življenje bi bilo nepretergana versta smertnih grehov.

Konečno prosijo mil. škof, da bi njihove besede padle na dobro zemljo, kajti namenjene so, da bi se ohranil mir med cerkvijo in državo in sicer tako, da bi verni spolnovaje te nauke ohranili tudi mir na svoji vesti in mir z Bogom.

Mihec Magone.

(Dalje.)

Poglavje V.

Besedica do mladine.

Nepokoj in britkosti mladenča Magona od ene strani, od druge pa ravnoserčnost in močnodušnost, s katero je svoje vestne reči poravnal, to mi daje priložnost (pravi pisavec) vam dati nektere opomine, preljubi mladenči, ki menim, da bodo prav koristni za vaše duše. Sprejmite jih kakor zastavo ljubezni od prijatla, ki pregoreče želi, da bi se vi zveličali.

Najpred naj vam priporočim, varite se, kar koli je le mogoče, da v greh ne padete. Ako bi se vam pa po nesreči primerilo, da ste grešili, ne dajte se nikoli in nikakor satanu zapeljati, da bi greh pri spovedi zamolčali. Spomnite se, da spovednik ima od Boga oblast odvezati od vsakterih in vsih grehov, kakoršni koli so in kolikor koli jih je...

Moji ljubi mladenči, pomislite, da spovednik je oče, kateri goreče želi vam vse mogoče dobro storiti, in išče od vas proč odpraviti vse, kar koli je hudega. Nič se ne bojte, da bi pri njem zgubili poštenje, ako se hudih reči spovedujete, ali pa celo da bi vas drugim razodel. Zakaj spovednik ne smé nič tega povedati, kar na spovedi sliši, ko bi imel tudi vse na svetu dobiti ali pa vse zgubiti. Ko bi imel tudi svoje lastno življenje zgubiti, on ne pové in ne more povedati nikomur prav naj manjši reči ne od tega, kar je na spovedi slišal. Zagotoviti vas pa moram, kolikor bolj odkritoserčni ste in imate zaupanje vanj, toliko večí zaupanje bo tudi on imel do vas, in zmiraj bo zmožen vam dajati tiste svete in opomine, ki se mu bodo zdeli naj potrebniši in pripraviši za vaše duše.

To sem vam povedal, da se nikoli nikar ne dajte satanu v to zapeljati, da bi iz sramožljivosti kak greh v spovedi zamolčali. Verjemite mi, o predragi, da zdaj ko to pišem, se mi roka trese, ker mislim na veliko število kristjanov, ki gredo v večno pogubljenje samo zato, ker so nekake grehe pri spovedi zamolčevali, ali pa jih niso dosti odkritoserčno razkladali. Ako se kdor koli izmed vas spomni, ko premisli pretečeno življenje, da je kak greh radovoljno pri spovedi zamolčal, ali pa če ima kak dvom zastran veljavnosti kake spovedi, takemu precej želim to-le reči: Moj prijatelj, pri ljubezni Jezusa Kristusa, in pri dragi kervi, ki jo je prelil za odrešenje tvoje duše, te prosim, poravnaj svoje vestne reči in najprej ko moreš pojdi k spovedi, vse natanko razloži, kar koli bi ti težave delalo, ako bi bil na smertni postelji. Ako ne veš, kako bi povedal, reci samo spovedniku, da imaš nekaj na vesti, kar ti težave dela zavoljo poprejšnjega življenja.

To bo spovedniku zadosti, da ti bo dalje pomagal; le tako stori, kakor ti poreče, odgovori odkritoserčno na njegove vprašanja, in bodi si svest, da se bo vse poravnalo.

Hodite pogosto k svojemu spovedniku (k spovedi); molite zanj, ravnajte se po njegovih naukih. Kadar ste si pa izvolili spovednika, ki vidite, da je dober za vaše dušne potrebe, ne menjajte več spovednika brez posebne potrebe. Dokler nimate stanovitnega spovednika, v kterege stavite vse svoje zaupanje, tako dolgo se vam bo zmiraj pogrešal dušni prijatelj. Zaupajte tudi v molitve svojega spovednika, ki pri sv. maši vsak dan moli za svoje spokornike, da bi jim Bog dodelil dobre spovedi opravljati in v dobrem stanovitnem biti. Tudi vi molite za svojega spovednika. (Kaj lepa je zaveza med spovednikom in njegovimi pokornimi spovedenci, ki so mu serčno vdani in radi spolnujejo, kar jim veleva za zveličanje njih duše. O koliko mladih ljudi bi v svojo naj

veči srečo ohranilo prelepo lilijo nedolžnosti, ako bi bili do svojega spovednika prav odkritoserčni, in ako bi spovednikov ne menjali brez sile.)

Smete pa brez skerbi menjati spovednika, kadar se sami ali pa spovednik drugam preseli in bi vas težko stalo k njemu hoditi. Tudi ko bi bil spovednik bolan, ali pa ko bi o kacih slovesnostih bilo preveč ljudi pri njem. Enako, ko bi imeli kaj na vesti, kar bi si nikakor ne upali svojemu spovedniku povedati, in ko bi imeli res pri svojem spovedniku greh zamolčati in Božji rop storiti, tedaj menjajte rajši stokrat spovednika, kakor pa da bi se kaj takega zgodilo. (Povem naj pa še enkrat: nikar se nič ne bojte tudi svojemu lastnemu spovedniku odkritoserčno vsega povedati, kar koli ste storili. In ko bi bili kak greh zamolčevali, je pri lastnem spovedniku, ki že vas v družih rečéh pozná, ložej popravljeni, kakor pa pri drugem, kateremu so vse vaše okolišine čisto neznane. Vender pa, kadar ste v stiski, le tako storite, kakor po zvesti molitvi k sv. Duhu previdite, da bo naj bolj prav za vašo dušo; — naj prvo je to, da se vsih grehov odkritoserčno spoveste in spovedujete.)

Zdaj pa se povernemo k mladenču Magonu.

(Dalje nasl.)

Zdravilna cvetličica za skopost.

Živela je v Aleksandrii bogata devica v naj hujem zatajevanji, ktera je pa bila pri vsih svojih lepih čednostih tako skoposti vdana, da se ni mogla premagati, da bi za kaki dobroten namen le soldek darovala. Vse to ni bilo neznanu duhovniku Makariju, in ker mu je bilo veliko ležeče na zveličanju njene duše, je sklenil ji z zvitostjo odbiti to strast. Obiše jo nekega dne ter ji reče: „Imam priložnost dobiti lahko veliko „smaragdov, hijacintov“, ki so neizrečene cene, za majhen denar, za 500 gl. Ako te je volja, pokažem ti lastnika in zaterdim ti, da en sam teh dražih kamnov je vreden nad 500 gl.“ Skopulja je teh besedi tako presunjena in razveseljena, da pade pred-nj na kolena, proseča ga, da naj saj nikar te sreče komu drugemu ne naklanja, kakor le nji sami. — Makarij ji odgovori: „Prav rad ti želje spolnim; ako hočeš popred drage kamne videti, pojdi z mano na moj dom.“ — Ona pa pravi: „Prav terdno sem prepričana o tvoji pravičnosti, in ne maram imeti sama opraviti z možem, ki ima drage kamne, ná, tū imaš 500 gl., kupi mi kamne!“ Makarij vzame denar, in ga porabi za revni vstav, kateremu je bil on vodnik. — Preide potem dan za dnevom, devica čaka že težko dražih kamnov, ktere ima Makarij prinesiti, pa ga le ni. Rada bi ga bila spomnila, pa se je anala, ker spoštovala ga je zaradi njegove svetosti. Ko pa se ji le predolgo že zdi, in ko vidi nekega dne duhovnika v cerkvi, se je vendar derznila ga vprašati: Kako pa je že kaj, častiti gosp. oče, z dražimi kamni? Odgovori ji gospod: „Se tisti dan, ko si mi dala denar, sem jih kupil, in mislil sem, da jih prideš k meni gledat; če ti je drago, stopi prec po službi Božji z mano, da si jih ogledaš. Sicer te pa zagotovim, ako ti niso všeč, še zmeraj moreš storiti, kar ti je ljubo.“ — Radostno ga spremlja na njegov dom. Pelje jo najprej v gornjo dvorano, kjer je revno in pohromljeno ženstvo oskerboval, in ji reče: „Lej, tū so hijacinti, spodaj pa najdeš smaragde; mislim, da dražjih ne dobiš na svetu: vendar, kakor sem rekel, ako ti niso po godu, dam ti zopet 500 gl.“ — Sramožljivo odgovori devica: „Kako mi je hudo, da si me šele s prekanjenostjo pripeljal do tega, kar bi morala sama storiti iz ljubezni do Boga! Serčna ti hvala za blagi in ljubeznjivi trud, ker si me pripeljal do spolnovanja mojih dolžnosti; verjemi mi, da sem

terdno sklenila pred Bogom, nič več serca na svetne dobrine ne navezovati, hočem jih marveč bolje obračati kakor doslej.“

M—c.

Tri mesece na Jutrovem.

XXVIII.

(Pot iz Betlehema k sv. Janezu v pušavi. Studenec sv. Filipa. Betir in Bar-Kokeba. — Ajn Kerim ali sv. Ivan in posebnosti tega kraja. Samostan pod španjolskim varstvom. Cerkev in njene zgrade; podoba; rojstna kapela sv. Janeza Kerstnika. Ratisbonova naprava sionskih sester. Muhovci mohamedani. Vročina. Vse oljnato. Pušava. Dragi darovi španjolskih kraljev. Nekdanja cerkev najdena. Pristava Caharija in Elizabete; kapela; podertine. Preslavnost tega kraja. Odhajanje proti Jeruzalemu. Vojak in redovnik, redovnik in vojak. Španjski punt. Samostan sv. križa in drevo sv. križa. Ruski orel. Zopet v Jeruzalemu.)

Desetega mal. travna sem sv. mašo opravil na vse zgrade v podzemeljski votlini sv. Jeronima, in sicer za nekega bolnega otročica v Ljubljani. Že o poli šestih namreč nam je bilo peš odriniti proti večeru k sv. Janezu v pušavi. Britko mi je bilo zapustiti Betlehem, tako prijazno mestice, ki kaže na svojem obličji veselje, kakor Jeruzalem žalost. Še enkrat naj torej pristavim, da vse v Betlehemu se mi je zdelo „dobre volje“, celo otročiči na maternem naročji se sladko posmehujejo, veči dečki pa skakljajo v pisanih in rudečih haljicah kakor kardinalčki, in to se jim kaj lepo podaja; Bog jih ohrani nedolžne!

Pot proti sv. Janezu v pušavi derži pod Bejt-Džaloo dolgo časa po dosti prijetni dolini, potlej pa čez bolj pust hrib. Imeniten poldrugo uro od Betlehema je studenec sv. Filipa (Ajn-Hanije), ki je dosti velik potok, pri čigar ustji leže razmetani rezani kamni in steberski kosovi. Tudi ostanki neke cerkve so ondi blizo. Na tem kraju je bil sv. Filip kerstil zamurca in blagajnika kraljice Kandace. Prav z veseljem se spominjam na tako imeniten kraj, ki sem si to zgodbo čitaje dostikrat poprej mislil, kako more neki onodod biti, koder je zveličanja željni etijopec ter nevernik hodil in prebiral popotovaje Jezaija preroka? Bral je, ko je Filip k njemu prišel, ravno te-le verstice: „Kakor ovca je bil v zaklanje peljan; in kakor je jagnje brez glasú pred njim, ki ga striže, tako tudi on ni odperl svojih ust itd.“ (Djanje ap. 26—40.) — Tudi vas Betir ni brez znamenitosti, ako je res ta kraj tisti, kjer so se judje pod Bar-Kokebom toliko časa ustavljali Rimljanom (l. 135 po Kr. pod cesarjem Hadrijanom). Na tej poti sva se bila dogovorila Čeh Fridman iz Prage in jest z g. vodjem Hörmanom, da ne pojdeva z družimi tovarši po opravljeni Božji poti naravnost domú, temuč da hočemo vsi trije skupaj obhodoiti še velik del obljubljene dežele, Sirijo, Fenicijo, Libanon, Smirno, in jest tudi Carigrad.

Nismo še bili iz spomina pustili Betlehema, kar se nam prikaže z verh hriba v dolini drugi silo imeniten kraj svete dežele: domačija sv. Janeza Kerstnika in njegovih bogljubnih staršev. Gredé v dolino smo najpred prišli k lepemu „studencu Marije Device“, ki ga arabi imenujejo „Ajn-Kerim“, slavni ali hvaljeni studenec. Tudi ves ta kraj arabi zovejo Ajn-Kerim. Le nekoliko minutev dalje je samostan, ali bi djal, terdnjava bogoljubnih španjolskih minihov na rojstnem mestu sv. Janeza Kerstnika. V kacih 3 urah smo bili prišli iz Betlehema do tu-lès. V šent-Ivanu je kacih 3—400 prebivalcev, veči del mohamedanov, — torej je tudi kraj dolgočasen; komaj četertina je katoliška, ali pa še ne. Zavetnik in varh šent-ivanskih minihov in kristjanov je španjolski kralj, in mora se poterediti, da res dobrega oskerbnika imajo.

Cerkev, podolgast štiriogelnik s kuplo na štirih debelih stebrih, je v več ozirih imenitna. Terpela je marsi-

ktere premembe, ker v začetku je bila Božja hiša, potlej po neverški divjačnosti hlev, in l. 1601 je bila zopet na novo zidana pa kaj imenitno ozališana. V marmorni tlak so razne lepoticja izdelane in napisane v mozaični obliki, to je, iz drobnih raznobarvenih kamničev. V velikem altarji je Caharija, ko se mu je angel prikazal. Ob levi strani vstrič sprednjih altarjev derži 7 dolzih prelepih marmornih stopnic pod zémlo v rojstno kapelo sv. Janeza Kerstnika, ki je naj imenitniše mesto na tem kraji. Pet tabel z izbuknjenim delom na belem marmorji v polkrogu je okoli svetiša, in te kažejo poglobitve dogodbe iz življenja naj večega izmed prerokov. Pod altarno plošo visi 6 svetilk, katerih 4 so gorele nad marmorno ploščo v tlaku, na kateri je napis: *Hic praecursor Domini natus est*: Tukaj je rojen Gospodov napovedovavec. Kakor pri jaslicah v Betlehemu, enako je tudi tukaj prijazno, da bi se res človek ne naveličal kmali na tem mestu. V glavni cerkvi pa ob desni strani je za omrežjem velik kamen, ki izročilo pravi, da je sv. Janez Kerstnik na njem stal, ko je v pušavi pridigal.

Nekoliko naprej in v stran od samostana ima tudi Alfons Ratisbon čisto novo in še malo dodelano napravo za sionske sestre. Šli smo jo ogledat in našli smo 8 sester in 40 otrók, veči del sirot z Libana, ki so v ti dobrotni napravi. Na novem lastnem pokopališu ste že dve deklici počivale. Kaj prav posebnega je vkus, s katerim Ratisbon svoje naprave zida, in pa primérnost z vsimi okolišinami, ktero jim priravná. Vsaka ped zemljiša se v prid obrača, naj lepši drevje za senco, za lepoto in za korist se zasaja. Po vsih napravah tukaj je veličastvo — „Magnifikat,“ kakor v Jeruzalemu v njegovi napravi povsod vse krona, kri ter rudeča barva. V cerkvi so torej krog in krog pod kuplico z velikimi čerkami zapisane besede: *Magnificat anima mea Dominum*: Moja duša poveličuje Gospoda.

Kako muhasti pa so mohamedani, se vidi od tod, da še za denar niso hotli Ratisbonovim redovnicam vode dajati. Ali kadar kdo tujih zemljiše kupuje, ni nikoli doplačano; cena danes postavljena jutri ne veljá več, lastnikov je zmiraj več in z vsimi se mora kupovavec pogajati. Pri Ratisbonovem zemljišu v Jeruzalemu (Ekce-Homo-samostan) se jih je bilo do 20 nalezlo. Iznašel je tudi Ratisbon na novo neko nekdanje svetše v Jeruzalemu, ki bi ga rad dobil v oblast ter otél iz neverških rók, in že je bilo prišlo do takrat od 1 do 7 posestnikov!

Vročina je v tem kotlu med hribci prav huda, in pri obedu skorej samih oljnatih jedi se nam je bilo pred nezmérnimi roji muh skorej tako braniti, kakor judom pred sovražniki zidaje tempelj po babilonski sužnosti. Španjolski očetje tukaj skorej vse reči z oljem vživajo, celo v limonado so ga nakapali, s katero so nas prav priljudno poživljali, ko smo bili v vročini prišli. Nekteri naših tovaršev so bili šli po kosilu v pušavo, pa ne objordansko, ki je vse kje drugej, ampak tisto, kjer je sv. Janez že v mladosti prebival, ter so ogledali tam votlino, kjer je stanoval, in studenec, iz ktereга je pil. Dasiravno bi bil rad tudi ta kraj vidil, sem bil vendar z družimi vred pretruden, še bolj pa sem se kake bolezní v glavo bal zavoljo silne vročine, in ostali smo v samostanu ter se nekoliko opočili za daljno pot, ker tisti večer nam je bilo še peš iti do Jeruzalema.

Nadomesten pa mi je bil med tem ta izgrešek prav obilno z družimi znamenitostmi, ki sem jih vidil. Eden bratov, star in prav priljuden gospod, se ponudi nam zakladnico dragotin pokazati, ki jih ima samostan od španjskih kraljev. Tukaj smo vidili, koliko je vredno pod španjskim zavetstvom biti, ker vse lepoticje so njih darovi: veliko bogastvo predrazih in vsakterih mašnih

in družih oprav, moštrance z dražimi kamni, križi, kelihí in vsaktero posodje, tudi reči za pontifikalne opravila itd., da se človek ne more načuditi; škoda, da smo bili le samo trije gledavci, ker nekaj jih je trudnih spalo.

Pa še bolj sem se čudil, ko nas pelje pod cerkev in začne razkazovati nekdanjo cerkev, ki so jo pa še le pred kratkim zasuto našli pod sedanjo cerkvijo, ko so namreč jeli delati za rake ali podcerkveno pokopališe, kjer želé samostanci po smerti biti spravljani. Prelepi tlak iz mozaikov je dobro ohranjen in priča, kako lepe reči je nekdanja cerkev imela. Ali kdo vé, kaj še vse najdejo ali so zdaj našli, ker takrat je bilo le še malo posipnine odpravljene. Iz tega mi je tudi jasno, zakaj je rojstna kapela sv. Janeza Kerstnika globokeje, kakor druga sedanja cerkev. Ko so bili namreč sovražniki samostan s cerkvijo vred poderli in posuli, so poznejši prebivavci nad posipinami drugo cerkev zidali in si menda še mislili niso, da bi utegnile spodej take lepoticje biti. Mnoge prvih cerkev, kakor se od tod vidi, so bile prav nizke. Tudi prvotna bazilika, ki je pod cerkvijo sv. Petra v Rimu, je prav nizka. —

(Konec tega oddelka prih.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Predsednik pl. Vurzbach pričinja je deželni zbor je vošil zbornikom „Božjega blagoslova, mir in edinosti,“ državni namestnik Konrad pl. Eybelfeld, je zavračal na „nekdanje kranjske čednosti“, med katerimi je gotovo tudi „mir“ in „mirljivost;“ prvo djanje deželnega zbora, nasvetovano od domače strani, je bilo, da se je izvolil v zboru „ravnatelj,“ ki bi se tudi lahko imenoval „miritelj.“

Takim pripravam za lepo vreme v deželnem zboru, kjer imajo domačinski večino, se pa ravno nasproti godí v srenjskem zboru, kjer so domorodni nenaravno v manjšini. In zakaj? Županu, ki je že toliko terpel, še zmiraj nemška stran neprilike dela. Ko bi bil pri tako imenovanem sokolskem kavsu tudi res kaj zadolžil, Bog in dobri ljudje bi mu bili po tolikem terpljenji že davno odpustili in pozabili; ali v sejah srenjskega odbora se ta reč še zmiraj zveči. Sodnije so izrekle, da župan ni nič zadolžen, ministerstvo njegovega odmaknjenja s službe županske ni poterdilo, temuč je zopet vmensten; vender so 7. t. m. neki gospodje v srenjski seji na novo to zoperno reč pogrevali ter ga menda hočejo z nezaupnico prisiliti, da bi odstopil od županovanja. Celó to piše „Triglav“, da „verfassungstreuerji“ dotle ne mislijo več k srenjskim sejam hoditi, dokler bo dr. Kosta županil. S tem hočejo prisiliti vlado, da bi srenjski zbor razrešila in nove volitve razpisala. Kaj pa, ko bi poslednjič sami v jamo padli, kateri jo županu kopljejo?

Namesto tacega strastnega pričkanja naj bi se mestni očetje raji lotili družih reči, ki so silo potrebne, u. pr., da bi osnažili mesto tistih smerdljivih dvenogatih podgán in podganjakov, ki zlasti o mraku v raznih podobah na pare prihajajo iz lukenj, mestni zrak kužijo, in pa kakor je čutiti zmiraj od leta do leta hušje.

V Ljubljani, menda iz naročja „verfassungstreuerjev“ in „konstitutionsvereinerjev“, je jel izhajati „Tagblatt.“ Le-tá je že v prvih številkah zblode trosil zopertnovskega g. fajmoštra, na rešeto djal novomeške oo. frančiškane ter ovajal gimnazijski uk, govoril tako nekako, da so duhovni sovražniki vstave, ako ne pristopijo k „konstitutionsvereinu,“ in še marsikaj družega. V Moravčah je neki vidil nekaj mertvaških kostí zunaj ležati in kaj močno ga je njegovo pobožno serce zabolelo. Kako bi še le „zajamral“, ako bi vidil dušo v vicah! — Slišali smo ravno te dni, da se ondi pokopališe popravlja; v tacih okolišinah je lahko kaka kost za-

časno viditi. Upamo, da bo „Tagbl.“ tudi pazil na to, ako bi kdo v nedeljo pri sv. maši ne bil, ali sv. obhajilo opustil o velikonočnem času. — Naj o prvo omenjeni reči spregovorimo nekatere besede.

Pod napisom „Ein Erziehungsrevers“ pripoveduje „Tagbl.“ v 5. številki, da je nedavno ternovski fajmošter poročil evangeliškega ženina s katoliško nevesto, da je bil pa fajm. poroko odrekel, dokler ženina ne dá „reverza“, da se bodo tudi otroci moškega spola v katoliški veri odredjevali in podučevali. Tudi je pisavcu prišlo na uho, da je fajm. nevesto neprenehoma nadlegal (zavoljo reverza), nevesta pa ženina pregovarjala, dokler ga ni pregovorila. Še tolaži ženina, da po novih postavah (Čl. I. št. 49. derž. zak.) reverzi nobene moči nimajo, — potem pa se „šteif“ vstopi, v lakotnici dlaní vprè, hudo in učeno pogleda ter tehtno popraša: „Ali mar g. fajmošter ne vé novih postav?“ (Kennt denn der Herr Pfarrer die neuen Gesetze nicht?)

Mi smo to reč že prej vedili, zdaj pa še bolj na tanko pozvedili, in dozdeva se nam, da g. fajm. nove postavice precej bolje vé, kakor pa pisavec ene zbloje, ki naj jo le nekoliko malo pojasnimo.

1. G. fajmošter jima poroke ni odrekel, temuč le razložil jima je, da po postavah sv. cerkve po katoliško, v cerkvi, ne moreta poročena biti, ako ni katoliška odreja vsih otrok zagotovljena. 2. G. fajmošter ni reverza tirjal, ker vedil je, da z njim ni nič več pomagano; razložil pa jima je, da po medverski postavi (III. post. 25. maj. 1868, čl. 1.) smeta ženina in nevesta tudi že pred zakonom pogodbo (Vertrag) storiti, v kateri veri hočeta otroke odredjevati. Dopovedal jima je pa tudi od cerkvene strani, da le tako smeta po katoliško ter v cerkvi poročena biti, ako pogodbo med seboj storita, da bodo vsi otroci po katoliško odredjevani; brez take pogodbe bi mogla le v stanovanju g. fajmoštra (pod passivno asistencijo) poroko opraviti. 3. Nevesta, ki je zvesta hči katoliške cerkve, je sama želela v prijaznosti z Bogom zakon skleniti ter po katoliško poročena biti, ne da bi jo bil mógel g. fajm. k temu ravno nadlegovati; dolžan pa ji je bil g. fajmošter povedati, kaj cerkev tirja, tudi podučiti jo, da bi jo dušne škode obvaroval, ker ako bi to opustil, bi bil najemnik in ne duhovni pastir.

Iz Kroepe. — „Ljuba Danica! ni se motil dopisnik iz Kroepe v 31. listu, ko se je nadjal veselega dneva, kadar zopet dobimo našo ljubo mater Marijo nazaj iz Ljubljane. 8. t. m. popoldne ob tréh je šlo tukajšno županijsko predstojništvo še z drugimi gospodi Materi Božji do Podnarta naproti. Naš rojak v. č. g. Jož. Zupan, fajmošter in korar stolne cerkve v Ljubljani, so nam jo nazaj pripeljali. Komej so se prikazali unkraj Save, že jih pozdravlja strel iz možnarjev ta kraj Save. Ko se peljajo naprej memo ovsiške fare, je lepo zvonjenje spremljalo podobo Kraljice nebés in zemlje, povsod med potjo pa so hiteli ljudje vidit in počastit Marijo. Komej dojdejo četert ure še od Kroepe, že jo pozdravlja strel in lepo zvonjenje obeh cerkvá; tu je bil postavljen slavolok pri zmanjnjú Matere Božje, z napisom: „Vse v čast in slavo naše ljube Matere Marije;“ na drugi strani: „Pomagaj Marija in prosi za nas, da milost božja doseže tudi nas!“

Tukaj pa je pričakovala nezmerna množica ljudi z gospodi duhovniki z vsim spremstvom, kakor na svetega Rešnjega Telesa dan, in tako v red spravljena procesija je stopala med zvonjenjem in gromenjem možnarjev proti farni cerkvi. Pervi dan smo jo nesli v farno cerkev. Ko pridemo v cerkev, postavijo podobo na altar škapulirske Matere Božje; potem so stopili na prižnico gospod korar Zupan in so imeli kratek in do solz gin-

ljiv nagovor, v katerem so izrekli lepo zahvalo za tako lep in veličasten sprejem Marije Device, in da je kroparska fara danes pokazala, kako goreče časti Marijo. Rekli so med drugim, da kroparski farmani so storili vse, kar je bilo moč v čast Marije D., in pa kako veliko bolj olupšano so nam zdaj nazaj izročili. Po tem je bila podoba izpostavljena, da so jo ljudje zamogli ogledovati in kuševati. Komaj pa je ura zvečer 8 odbila, že se zasvetijo lučice na oknih, in ni bilo četert ure, že je bil ves terg v svetlobi, in ni ga bilo okenca, da bi ne bilo razsvetljeno, vse to v čast in slavo Marije D., in to je terpelo do 10. ure, med katerim časom so pa tudi možnarji germeli, da je bilo kej, pevci pa lepe Marijne pesmi prepevali po tergu gori in doli. Tudi g. korarju Jož. Zupan-u so pod oknom nekatere pesmice zapeli, za kar so gospod priljudno hvalo izrekli in povdarjali, kako jih močno veseli tako veličasten sprejem. Komaj proti 11. uri malo potihne po tergu; že ob 3 zjutraj dan zvoní in germijo možnarji, da se vse trese; ob 9. uri smo se zopet zbrali v farni cerkvi in smo v lepi procesii nesli „Marijo našo ljubo Mater“ (kakor jo Kropčanje navadno imenujejo) zopet k drugi cerkvi v njeno pravo stanovanje. Tukaj je bila velika maša, katero so opravljali gosp. korar, gosp. beneficiat z 2 bogoslovcema so pa stregli. Tukaj so zopet gosp. korar imeli nagovor, med katerim so pripovedovali prigodbo, kako je bila ta podoba najdena pred 161 leti, posebno pa so tudi povdarjali, kako goreč častivec Marije D. so naš rimski papež Pij IX., in kako naj jih tudi mi posnemamo. Da imamo pa tudi mi res v Mariji tako mogočno pomočnico, so nam stavili v izgled okrog in okrog nas pogorele vasi in fare, pri nas pa še ne pomni nobeden, da bi bilo katerikrat kakšno pogoriše. Po maši je bil „Te Deum“, in popoldan ob tréh so bile litanije zopet z vsó častitljivostjo. S tem je bila slovesnost dokončana. Pristaviti pa moram, da se ne dá vse na tanko popisati, kako veličastno je vse to bilo; po pravici pravijo stari ljudje, da tacega dneva še niso doživeli. Popoldan pa se je bilo prišlo županijsko predstojništvo gosp. korarju za vse to zahvaliti, kar so storili, in njim nazdravlja, da bi jih Bog še mnogo lét zdrave in vesele ohranil, in da bi njih izgled veliko posnemovalcev izbudil. H koncu naj še to opomnim, da ta dva dni naj bi bili tisti dopisniki „Laibaerice“, „Presse“ itd., kateri zoper sv. cerkev pišejo, prišli gledat, in prepričali bi se bili, da ljudje po deželi niso tistih misli, kakor oni po časopisih govore, in da imajo še pravo vero svojih očetov, in dokler bodo ljudje te vere in teh misli, je vse delo teh liberalnih móž zastoj.

Iz Vertojbe pod Gorico.*) Bilo je 12. avg. preteklega leta. Strel in don se je krepko razlegal po jasnem obzorju. V globoci ponižnosti so prosila serca naših pridnih kmetov blagoslova od nadzvezdnega Gospoda. Na vsakem licu se je brala zadovoljnost in serčno veselje, kajti pokladali smo v terdnem zaupanju na Božjo pomoč temeljni kamen za novo cerkev. Hvala večni Previdnosti; še ni prešlo leto in že stoji v poštenje Vertobji nova jako prostorna veža Božja.

V god sv. Ane, 26. mal. serp., smo imeli posebno vesel in zanimiv dan. Jasno donenje zvonov in mogočno streljanje „marteletov“ je naznanjalo že tri dni popred nastajočo slovesnost. Cela vas je bila praznično opravljena. Prečastiti g. Fr. Mercina, šempeterski dekan, mož visoke učenosti, so blagoslovili novo cerkev. Razločno je bilo brati na obrazih neštevilnih poslušavcev, kako globoko jim je segal v serca jedernati govor prečast. gospoda, kterege so imeli pred slovesno sv. mašo.

Vse je prav lepo petje razveselilo z odličnim sprem-

*) Po neljubem naključju zakasnjeno.

stvom bande s Kviškega, katero so naši verli fantje nalašč za to slovesnost semkaj pozvali. Živili vertojbski mladenči!

Pri tej priložnosti naj omenim tudi, da pri zidanji nove cerkve imajo naš preč. g. vikari Fr. Možetič naj večje zasluge. Cela vas jim naznanja za nedopovedljivo očetovsko skerb in neomahljivi trud pri ogromnem delu svojo preserčno zahvalo, ter jih svoje prave ljubezni in popolne vdanosti zagotavlja. Bog jih živi še mnogo let.

J. R.—v.

Iz zgornje savinske doline, 23. avg. — Redka prazničnost se je danes pri sv. Francišku obhajala; bile so tri zlate in ena diamantna poroka; poslednja, Pustoslemšek Juri in Slemšek Ana, sta že 63 $\frac{1}{2}$ leta v zakonu, drugi pa po 51 in pol leta, namreč: Ročnik Ant. in Slemšek Ana, Dernivšek Juri in Skok Mica, pa Balte Jožef in Kolenc Mica. Možeje so stari 314, žene pa 308 let. — Ljudstva se je bilo zbralo toliko, da je bila precej prostorna cerkev popolnoma natlačena; vsak je hotel v cerkvi biti. Zlatozakonci so bili silno ginjeni, pa tudi drugi so se solzili, ker obredovanje je bilo presunljivo.

Imenitna — tudi od Kranjcev pogosto obiskovana — romarska cerkev sv. Frančiška se je v treh letih čisto in kaj lepo omladila; vsi altariji, kerstni kamen in leca se lesketajo v zlatu, srebru in marbeljnu; človek v njo stopivši se mora k pobožnosti zbuditi. G. And. Cesar, podobar v Mozirji, je svoje delo mojstersko doveršil, sosebno se marmoriranje od narurnega le po pazljivosti razloči. Vreden je mož vlnudnega priporočanja. Tako prenovljeno svetišče so mil. knez in škof Jakop Maks 5. nedeljo po veliki noči sami slovesno blagoslovili. — Tudi Ljubljancan Fr. Goršič je kaj dobro orglje popravil; dva spremena — viola in salicional — sta nova, drugi pa prenarejeni. Prijetno pojó, glasi so angelski; mojster je mojster, le po njem, kdor ga potrebuje.

Iz kranjske Švicarije. „V nedeljo je bilo tó dokaj gospóde iz Ljubljane, in čeravno sem se branil, moral sem jih vendar peljati k Savici; pa sem djal, da jih ne bom nikdar več vozil take dni. Če že sami niso pri sv. maši, naj vsaj družih ne motijo.“ — Tako mi je z nekako britkobo potožil brodnik na bohinjškem jezeru. Drugod so mi pripovedovali, da jih je vlani na večer pred véliko Gospodnico prišlo precejšno kerdelo, ki so zahtévali vodnikov in nosačev seboj, in so obhajali véliki god na Stolu! Kteri že zdaj tako neznansko ljudi pohujšujejo, ko je misliti, da vender še niso čisto vsega verskega nauka pozobali, bojo pozneje težko kaj bolji, ko bodo med ljudstvom službe imeli. „*Omnes fideles usum rationis habentes tenentur sub gravi singulis dominicis et festis diebus interesse Sacro, nisi gravi causa excusentur.*“ To se pravi: Vsi verniki, ki se že pameti zavedó, so pod smertnim grehom zavezani vsako nedeljo in zapovedani praznik pri sv. maši biti, ako jih tehten zadržek ne izgovarja.“ To je nauk in zapoved katoliške cerkve, in vsak katoličan vé, da vsak smertni greh človeku vzame prijaznost in milost Božjo in nakoplje mu pogubo v večnosti. Ali je tedaj pametno skorej za prazni nič sebe v toliko nesrečo stermoglavititi in svojim poštenim rojakom pohujšanje dajati? Nespremišljeno je tudi zato, ker s takim djanjem se serca od olikanih svojih rojakov odtegujejo, in zaupal jim narod tudi takrat ne bo, kadar bi bilo potreba zastran národnih reči. Nespodobno je, pravijo tod sploh, da dijaki svoj shod imajo na Bledu ravno ta praznik, kakor bi sicer ne utegnili; sej vendar praznujejo dva mesca! Grajalo se je tudi tó in tam, da so letos vseučilišniki taborili v dan pred véliko Gospodnico, češ, kako so se neki postili tisti dan? Ako že cerkvene pratike nimajo, naj pogledajo vsaj v kak drug koledar,

sej ga dajeta na svitlo Mohorjeva družba in Matica. Na deželo pa masla te „tuje“ in „neslovenske olike“ celo ni treba nositi med Slovence, kterim so naj perve in naj višje temeljne postavbe tiste, ki jih je pisal večni Vladar in jim jih Njegova od Njega pooblastena cerkev daje, in kterim naj lepši sklepi vseučilišnikov ne bodo pomagali, ako pri ravno tisti priliki na drugo stran zanikarne zglede dajejo. In ako že tuja gospoda včasih kaže, da ne vé za cerkvene zapovedi (dostikrat so tujci tudi druge vere), bi se smelo vender misliti, da domači slovenski učenci, ki se vé, da so sinovi vernih katoliških staršev, ne bodo tako brez vsega premisljaka delali.*)

Od sv. Petra na Laškem smo prejeli naslednjo pesem, ktera kaže, da tudi laški Slovenci ne spijo. Vošimo pa jim, da bi pridno čitali dobre slovenske knjige ter se vterjevali v sv. katoliški veri in ne pozabili svojega maternega jezika.

O prvi nekervavi daritvi

novega mašnika

Jožefa Jušič-a)**

v cerkvi sv. Jakopa apost. v Ažli

23. vel. serpana 1868.

Zares si častita, Nedižka dolina, Si vredna spomina Preslavnega ti!	Spet danes Slovenom Si mašnika dala, In zgled si postala Okrog in okrog.
Med lašk'mi Slovenci Le bod' ponosita, In danes slavita Je vredno, da si.	Nu, bodi vesela Nedižka dolina, Ki takega sina Poslal ti je Bog.
Si lepa, velika, Bistrosti modrica, Zato si kraljica Slovenskih dolin;	Že v Ažli slovesno Zapojte zvonovi, Prijazni glasovi Glasijo naj se.
Marsikterega sina Nam v zgled si zredila, In lovor ovila Mu v slave spomin.	Vesela novica Naj gre čez brežčine, Slovenske družine Veselj'te se vse.
In tacih k altarjem Si nam pripeljala, Ki tebi so hvala V okolici vsi.	In radosti naše Naj bode vsak priča, Gospoda noviča***) Pozdravi naj vsak.
Zato si častita, Nedižka dolina, Si vredna spomina Preslavnega ti!	Ne bodi, da hvali Noviča, družino, In našo dolino, Naš jezik težak.

Vsi živio! zaklič'mo,
En živio veselo,
Noviča, deželo
Pozdravimo vsi.

Oh res si častita,
Nedižka dolina,
Si vredna spomina
Preslavnega ti!

V spomin radosti
P. Podrieka.

V Gorici bode 2. kim. izpraševanje v znani gluhomuški napravi pod vodstvom preč. gosp. Pavletiča. Razun družih gospostev pridejo k spraševanju tudi namestovavci treh deželnih odborov, goriškega, isterskega in teržaškega, da se bodo prepričali, kako se odreja gluhomutasta mladina, ki se v tej blaženi napravi v malo letih, bi djal, čisto prerodi in tako izučil in izuri, da zamore s človeštvom v mnogem oziru skorej tako občiti, kakor drugi z zdravimi počutki. Torej je močno želeli, da bi kateri gospodje tudi iz ljubljanskega dežel-

*) Zastran družega oddelka se nam bolj primerno zdi, da se tukaj izpusti. Vr.

***) V fari sv. Petra Slovenov na Laškem.

****) Novi mašnik.

nega ali pa srenjskega odbora šli k ti skušnji, ker velika potreba je blezo, da se tudi na Kranjskem vstanovi enaka naprava, ali pa da se dežela kranjska z goriško sklene v tem oziru. Porok smo vsacemu, da mu ne bo žal, ako to posebno skušnjo gre gledat in poslušat; vidi se o tej priliki sad odreje, kteremu se človek ne more prečuditi. Namesto tako silno škodljivih preprirov naj bi gospodje mestnega odbora na take koristne naprave oči obračali, in ubogo človeštvo bi jim bilo hvaležno.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(„Šilo — bodilo, po svetu hodilo, ljudi motilo.“) Nekteri so v Ljubljano obetali Rongeta tajčkatolika, da bi v kaki kerčmi ali pivarni malo popridigal in preklel papeža, škofe, duhovne, in vmés kak verček óla zvernil, kakor drugod. Brez Rongetov že tako nismo, kteri njegovo delo saj podpirajo, če tudi ga čisto po vsih ustih ne oznanujejo. Rongetovi učenci so tudi cerkvi sovražni časniki in tisti, ki občinstvo z njimi motijo. Če Ronge pride, bode on njih papež, in „srečno poslopje,“ kjer bo nad katoliško cerkev strele metal, se bode ne mara imenovalo potlej „deutschkatholischer Vatikan.“ Dobro bi bilo, da bi mu tiaro njegovi učenci že naprej pripravili in na kerčmo primerni napis djali, n. pr. „Lichtfreundschaftssonnen-Salon der neuen Aera.“ — Naj pa posnamemo nekoliko iz časnikov, kako ti „frajgemeindlerji“ drugod apostolujejo. Znano je, da Ronge pridiguje po pivnicah, in v Gradcu so mu neki tako ploskali „lučnjaki“, da se je pivarnica tresla. Na Dunaju je govoril v „godčevski dvorani.“ V primeri majhno število poslušavcev je bilo bolj iz derhali. Pri vratih se je delila brušura, ki je Rongetove zmote ojstro bicala in kloferničila: gosti so pa mislili, da je zaznamek nastopne slovesnosti in celo Ronge je sprejel neke iztise. Ko pa vidi, kaj da je, hoče prepovedati deljenje, toda neki „urgemüthlich Wiener“ mu odgovori: „I geh glei, segen's i bin schon mit'n Vertheil'n fertig (Precej grem, vid'te, sem že razdelil).“ Nekemu poslušavcu se je čudno zdelo, zakaj bi se nova vera imenovala „deutschkatholisch“, kakor da bi „Böhmen und G'slaven“ ne smeli imeti „freie Religion?“ (Vsesplošni smeh v Rongetovem svetišču.) „Schriftführer“ Leitner jim je zdaj povedal, da ta moža (Ronge — Forster) sta „lučnjaka,“ ki se bodeta zoper mračnjake v Avstrii vojskovala. (Nič ne mara, da sta prišla iz mesca, kteremu sta svitlobo ukradla; pravijo pa, da v dvorani ni bilo nič prav svitlo.) — Ko je eden ploskal, je drugi klical: „Ali je tukaj teater?“ Joanes Ronges je imel nekak talar, dolge lase, dolgo brado, predušesne muštace ali „kompert.“ Njegova pridiga so stokrat premlačene in prezvečene „vernunftlerije,“ „tolerancierije,“ „odreja,“ „delo,“ „rešenje iz duhovne sužnosti,“ — samo take reči, v kakoršnih lažnjivi preroki sami veliko pomanjkanje terpé. Rekel je, da naj človek veruje, kar hoče. (Kdo si vé, zakaj potem takem Ronge pridiga?) Zaletoval se je v duhovne, dasiravno je revež sam — „zgubljen — duhoven;“ rekel je, da jezuiti učé, da se smé krasti. Zdaj v kratkem so ljudje slišali jezuitovske pridige v Ljubljani in po deželi, tudi k spovedi so k njim hodili: ti bodo že vedili, koliko resnice je v Rongetovih ustih. Še marsikaj je pravil, kar še nikoli bilo ni. Na zadnje je še celo neko šopirno pesem zpival, ktero šušmarijo je blezo sam skoval, to je njegov griževni govor še bolj oslabilo. Take reči piše „Gem. Ztg.“ in celo „Presse“ pravi, da katoliška cerkev smé brez skerbí biti. K temu pristavlja „N. Y. Ktztg.“, da na Nemškem „Deutsch-Katholiken“ imenujeje „Tausch-Katholiken.“ Ne smé kristjan privošiti, da bi tudi judje po svojem jeli Rongeta s to besedo počisavati, kajti „tajš“ po hebrejskem ni blagodišeč „objekt.“

Brez nevarnosti k temu pa ni, ker v pivarnici v nemškem Gradcu je Ronge tudi bogatinom in judom nekako zabelil, da jim bo komaj dišalo: oglašil se je menda za socialno demokracijo ali družno ljudovladstvo, ki je bolj všeč dolgoperstnikom, vetrenjakom in postopačem, kakor pa cvenkoljubnim judom in sploh posestnikom. Da Ronge maha po Rimu, škofih, duhovstvu, „ultramontancih,“ to je, po katoličanih, to je že prav ropotulji „N. Freie“ in jo serčno veseli: da pa s tistimi vleče, ki po penezih bogatušev segajo, to ji kaj hudo merzi. Nočemo prašati, kakošne misli so v tem oziru ljubljanski imetniki; toliko je gotovo, da za žep se le tisti boji, kteri ima kaj v njem. Pa tudi to ni dvomljivo, da le katoliška vera naj lepše učí spolnovati nauk: „vsakemu svoje,“ ker ima ključke k resnici od Boga. Kdor pa zmotene „odpadnike“ posluša, je „na pol odpadnik“ že sam, pa ne k svoji sreči.

V deželnem zboru se do zdaj še ni zgodilo kaj posebnega. Pričet je bil s klicem v Božjo pomoč v obéh jeziki, nadaljuje ga predsedstvo in nemška manjšina po nemško, slovenska večina po slovensko — razun sporočil. Kakor po družih zborih je tudi deželni predsednik pl. Eibesfeld hvalil veči samoupravnost ali avtonomijo in torej obširnejši delavnost pod vladinimi perutami. G. Peter Kozler je naznanjen za namestnika predsednikovega. Med prvimi vladnimi predlogi je predlog o realkah in šolskem nadzorništvu. — V 2. seji so bili v denarstveni odbor izvoljeni gg.: Dr. Bleiweis, gr. Barbo, dr. Kosta, genv. Kos, vit. Gariboldi, Treo, Kromer, gr. Margheri, Dežman. Bleiweis je prvomestnik. V odboru za prošnje so gg.: Dr. Toman, Svetec, Pintar, Koren, dr. Prevec, vitez Kaltenegger, pl. Langer; dr. Toman prvomestnik. Mnogotere vstanove so bile potem na Pintarjev predlog finančnemu odboru izročevane. — V tretji seji (v sredo) je bil poslancem razdeljen preštév ali račun deželnega odbora od 27. grud. 1866 do konca jul. 1868, ki v vel. kvartu obsega 43 strani v obéh jeziki. Na dnevnem redu je bila Glavarjeva ubožnica v Komendi, ki se ima razširiti, da zamore več revežev sprejemati itd. Oddana pa je tudi ta reč v odbor. Na versto so prišle še delavnišnične zadeve, za ktere je Svetec nasvetoval nov odbor, in izvoljeni so gg.: Dr. Kosta, P. Kozler, Zavinšek, gr. Thurn, Zagorec.

Tudi v družih zborih je zelo navadno; Čehi niso prišli, izročili pa so odpoved; v moravskem zboru jih v prvo še toliko ni bilo, da bi bili mogli sklepati; v Gorici je pred sv. mašo v cerkvi počila bomba.

Iz Rima. Morebiti še nikoli ni bilo toliko upanja, da se bo greška-razkolniška cerkev s katoliško zedinila, kakor ravno zdaj, ko smo na pragu vesoljnega cerkvenega zbora, kterega bodo Pij IX zbrali. Za to zedinjenje orientalske cerkve z rimsko-katoliško so pa tudi Pij neprenehoma goreče k Bogu molili. Naj povemo tu spomina vredne besede, ktere je govoril škof vestminsterski Manning v pastirskem listu do svoje duhovšine. „Kakor se sedaj kaže, ni gotovo nobenega tehtnega zadržka, da bi jutrova cerkev k katoliški edinstvi ne pristopila; kar se nazboru florenškem ni doseči dalo, bo s pomočjo sv. Duha kakemu drugemu zboru mogoče. Med jutrom in sv. Sedežem je vez, ktera se ni dala še nikdar raztergati, in ta vez je ljubezen in čišenje neomadežane Device. S to vezjo so sv. Oče bolj kakor vsaki drugi papež raznotere jutrove cerkve svojemu Sedežu približali. Versko resnico, da je Marija brez madeža spočeta, so sprejeli orientalci za tako, ki so jo davno popred že sploh poznali in terdno verovali. Šklicanje zbora 8. decembra 1869 je tudi razveljavno znamenje. Ko so bili o tisučletnici sv. Petra apostolskega poglavarja vzhodnji patriarhi in škofje okoli Pija IX zbrani, so jih spomnili na tiste presrečne na-

rode, kateri so bili svoje dni k hlevcu betlehemskega priromali. Zakaj tudi izmed teh škofov so mogli nekteri z veliko težavo 40 dni, drugi še dalje popotovati, preden so dospeli do navadne zložne ceste. In ko sem vidil te častite cerkvene dostojnike stoječe okoli namestnika Kristusovega in mu nogo poljubovati, sem prosil Boga, da bi pospešil dan, ko bo solnce obsevalo v eno čedo zbrano Azijo.“ Tako je govoril učeni knezoškof, in upi in želje njegove niso prazne. Gotovo je, da še nikoli se niso greki bolj vdani kazali verniti se v sv. katoliško cerkev, kakor zdaj. Priča tega nam je tudi neko pisanje učenega greškega časnikarja Nagoz-a do njegovih vernikov, katero se je razširilo po vseh greških časnikih in spisih. Da bi se na Greškem z ukom in oliko pripravljalo zedinjenje s katoliško cerkvijo med ljudstvom, kolikor je moč, je sklenil Nikola Sirigo, predsednik družbe sv. Vincencija Pavlanskega v Atenah, da hoče izdajati v greškem jeziku mesečnik z naslovom: „*Keršanska akademija*.“ Obsegal bo list 3 dele. V prvem se bo razlagalo z modroslovnimi dokazi, da je cerkev božja naprava. Drugi, npravni del, bo obsegal prevode del Bossuet-a, Bourdaloue-a, Massillon-a itd. Tretji del bo reševal vsakdanje prasanja in naznanila katoliškega sveta. Da bi se Sirigov namen vresničil, se zanaša po pravici na podporo vsega katoliškega sveta. Prosi pa, da bi se naročevali tudi taki, ki ne znajo greškega jezika, ter njemu prepustiti iztise, ki bi se potlej zastonj pošiljali greškim duhovnom in neduhovnom.

Visoko in preimenitno nalogo si je postavilo to početje; gotovo ga bodo podpirali goreči katoličani. (Po „*N. Tir. Stim.*“)

Grozovitost. Sodnik iz Mohača se je peljal — ni davno tega — z enim prisežnikom po noči ob malem logu, kar se zasveti ogenj skoz germ. Ustavijo konje, stopijo z voza in grejo gledat. Spazijo pa okrog ognja trumo beračev, kateri čutijo, da nekdo prihaja, puhnejo na kóla, in ko bi trenil se odpodé. Najdejo pa na deski terdo zvezanega dvanajstletnega dečka, in v ognji železo. Rešeni deček je pripovedoval, da so mu hotli z unim razbeljenim železom oči izcreti ter ga slepca okoli voditi. Zmamili so bili seboj otroka z denarom na nekem sejmu. (Kat. L.)

Na renskem Pruskem vživajo katoliški samostani naj večji svobodo, prelepo cvetó in se močno razširjajo. V Koblencu so jezuiti, kapucini, šolski bratje, klarisarice, redovnice sv. Vincencija, sv. Avguština, sv. Frančiška, sestre Deteta Jezusa itd. Pruska kraljica, akoravno protestantovka, je vender blagoserčna do samostanov. Ni davno kar je sama naslikala med cvetjem na dveh umetnih posodah presveti imeni Jezus in Marija in je s tem prelepim darom obdarovala farno cerkev v Koblencu. Na prošnjo fajmoštrovo je kraljeva zbornica enega samostanov oprostila davka. —

V Monastiru so ob koncu preteklega mesca študenti imeli drugi véliki katoliški zbor. Šest družb, ki so med seboj zvezane, je bilo poslalo svoje zastopnike, namreč: Berlinska čitalnica, katoliška dijaška družba v Vratislavu, Arminija v Bonu, Germanija v Monastiru, Valhala v Vireburgu in kat. dijaška družba v Monakovem. Verh tega je bilo še mnogo členov družih družb na zboru, ki se je obhajal tri dni. V cerkvi sv. Egidija so imeli slovesno službo Božjo in potem so se pričele razprave in glasovanja, pri katerih so bili pričujoči vsi vdeleževavci z veliko gorečnostjo vse tri dni. Tudi primerno število profesorjev je bilo nazočih. Tako se budi in terdi katoliška zavest med katoliškimi študenti na Pruskem. Slava jim in poštenje! —

Novo berilo iz vsih vetrov. V Vale-st. Germain na Francoskem je umerl 91 letni Viennet, ud francoske akademije in veliki mojster škotske mavtarske ali framasonske lože; bil je župan ondodne občine. Na smertni postelji je pokličal k sebi fajmoštra Lancien-a, je opravil ponižno spoved, preklical očitno vse svoje zmote in naznanil, da hoče v naročji katoliške cerkve umreti. — V pariškem zakonodajnem zboru je undan Ollivier govoril nekako nenavadno, kajti on sicer vedno zoper cerkvene misli razodeva. Omenjaje papežev razpis, ki na versoljni zbor v Rim kliče, je rekel: „Tukaj se kaže derzovitost in velikost, ktera mene napolnuje s spoštovanjem in začudovanjem, zakaj jest ljubim močne vlade, ktere se same na sebe zanašajo in brez boječnosti ter z določnostjo pričajo vero, ki v njih živi. (Pohvala.) To je veličansk pogled.“ To so jasni utrenki zmešancev; celo japica satan je že včasih kako resnično povedal. Laški framason Ferrari je 23. listop. 1863 Lahom klical: „da naj varujejo narodu čast, kakor jo varuje rimski papež, kateri ne sklepa dvojezičnih pogodb.“ Ali kaj je pomagalo Kajfežu, ko je enkrat prerokoval! — Tisti, ki pojdejo v Bamberg na shod katoličanov, se po Elizabetini železnici zamoreje peljati do pavske meje za polovico cene. Legitimacije k temu daje „Generalkonferencija katoliških družb na Dunaju.“ — „Zukunft“ piše, da Amerika priznava svobodo Kandije in tirja od Turčije amerikanskemu brodovstvu prosto vožnjo po Dardanelah do Carigrada. S tem je Rusija gotovo edinih misel z Ameriko, in če je Rusija, je tudi Prusija. Ta reč je pomislika vredna. —

Iz Ljubljane. Pravila za društvo v prid narodnih pravic je vlada poterdila in osnovalni odbor kliče k pristopu. Začasni pervomestnik je dr. Janez Ahačič. Mi imamo dve vošili: 1. da bodi družba določno katoliška; in če je to: 2. da naj kar cela dežela pristopi v družbo. — Štajarci kličejo svoje rojake na slovenski tabor v Žalice na 6. kim. — Po veliko krajih na Slovenskem griža gospoduje. — Skorej povsod merčesne gosenice zelje pokončujejo. Znani g. dr. Jož. Šuc, štajerski rojak in že delj časa v Rimu, se poverne v začetku kimovca domú. Z njim pride mladi Bulgarec Konstantin Malinković, ki se je v Rimu izučil prvo leto bogoslovja.

Iz deželnih zborov. V Insbuku ima liberalna manjšina 22, konservativna večina pa 25 glasov. — V Levovu je Ziblikievič s 36 zborniki vred predlagal, da naj deželni zbor izreče svojo misel zastran vstave in temeljnih postáv. Deželni maršal tega ni dopustil. — V Gradcu je dr. Šlosser svetoval, da naj zbor pošlje cesarju zahvalo za poterjenje temeljnih, še posebno pa medverskih postáv! Gornjo-avstrijski zbor se je pričel s sovražljivostmi zoper škofo. Pa saj ne tako kakor „*Presse*“, ki bi rada vso katoliško hierarhijo pod policijske podplate spravila? — V 4. seji ljublj. zbora 27. t. m. ste se bili stranki terčili zavolj predloga, ki ga je storil deželni odbor, da naj se volilni red za deželni zbor nekoliko spremeni. Pretresti ima to reč odbor, v katerem so naslednji gg.: Kromer, dr. Kosta, Gariboldi, Kaltenecker, Langer, dr. Toman, Dežman, dr. Bleiweis, Tavčar.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Gospodu Antonu Gros-u, duh. pom. na Verhniki, je podeljena duhovnija Javorje; gospod Rih. Frank-u, administratorju v Ribnici, pa Teržič.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. 2 gl. sr.: „Ut gregem tuum conservare digneris!“